

Νίκος Αναστασιάδης

τ. Πρόεδρος Κυπριακής Δημοκρατίας

Ήταν ο πολιτικός του μέτρου και της αλήθειας

Θέλω, προ της όποιας άλλης αναφοράς, να συγχαρώ θερμά την απόφαση του Ινστιτούτου «Γλαύκος Κληρίδης» και ιδιαίτερα την πρωτοβουλία του προέδρου κ. Χάρη Γεωργιάδη, να εκδώσουν τον παρόντα τόμο, προς τιμή του αείμνηστου Τάσου Μητσόπουλου. Μια έκδοση που μέσα από τα πολιτικά κείμενα και την αρθρογραφία αφήνουν να διαφανεί το εύρος της πολυδιάστατης προσωπικότητας αλλά και το πολιτικό ήθος που διέκρινε τον χαρισματικό πολιτικό Τάσο Μητσόπουλο.

Τα όσα ελάχιστα θα καταγράψω, στα πλαίσια μιας σύντομης μαρτυρίας, δεν αποτελούν παρά το επιβαλλόμενο χρέος αλλά και φόρο τιμής σε ένα των εντιμότερων και ικανότερων συνεργατών που ευτύχησα να έχω κατά την 45ετή παρουσία μου στην πολιτική ζωή της πατρίδας μας.

Τον Τάσο Μητσόπουλο, τον ξεχώρισα από τα πρώτα χρόνια ίδρυσης της φοιτητικής παράταξης του ΔΗ.ΣΥ Πρωτοπορία αλλά και από την παράλληλη δράση του σαν ηγετικό στέλεχος της νεολαίας της Νέας Δημοκρατίας, ΟΝΕΔ. Μια πλούσια δράση που αναδεικνύοντας τα ηγετικά του χαρίσματα τον οδήγησε στην πανηγυρική εκλογή αρχικά ως αντιπροέδρου και εν συνεχεία ως Γενικού Γραμματέα της Νεολαίας του ΕΛΚ, της μαζικότερης οργάνωσης νέων της Ευρώπης.

Η πολιτική δράση που συνοδεύετο με το ήθος, την σεμνότητα, την αξιοπρέπεια και την ευρυμάθεια οδήγησαν την τότε Υφυπουργό Εξωτερικών, Βιργινία Τσουδερού, παραγνωρίζοντας πως ήταν μόλις 24 ετών, να τον προσλάβει σαν Ειδικό Σύμβουλο της.

Είναι τα ίδια γνωρίσματα που οδήγησαν, τέσσερα χρόνια αργότερα τον διακεκριμένο πολιτικό Δημήτρη Αβραμόπουλο, να τον διορίσει διευθυντή του Πολιτικού του Γραφείου.

Η αγάπη και η πολυδιάστατη δράση του στην Ευρώπη δεν αφήνουν αδιάφορο τον τότε Ευρωβουλευτή και σημερινό Υπουργό Οικονομικών της Ελλάδας, Κωστή Χατζηδάκη, ο οποίος στην στελέχωση του Γραφείου του επιλέγει από τους πρώτους τον Τάσο.

Εκεί τον εντόπισα όταν το 1997 εκλέγηκα Πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού. Από τότε είχα το προνόμιο να τον έχω σαν ένα των πολυτιμότερων και στενότερων συνεργατών μου.

Από την αρχή της συνεργασίας μας διέκρινα το ξεχωριστό ήθος και ευγένεια, την ενσυναίσθηση αλλά και το μέτρο στην εκφορά του λόγου και των πράξεων.

Γνωρίσματα αλλά και χαρίσματα που ανεδείχθησαν από την ενεργό παρουσία του στα πολιτικά δρώμενα της πατρίδας μας και που οδήγησαν στην πανηγυρική εκλογή του το 2006 και 2011, ως βουλευτή του ΔΗ.ΣΥ.

Η κοινοβουλευτική του δράση, η διαλεκτική του προσέγγιση, η πραότητα και η αποφυγή του διχαστικού ή συγκρουσιακού λόγου τον καθιέρωσαν σαν μια καθολικά αποδεκτή προσωπικότητα της πολιτικής ζωής του τόπου.

Μετά την εκλογή μου στη Προεδρία της Δημοκρατίας οι αρετές και οι ικανότητες του Τάσου, μου έδιδαν την βεβαιότητα πως η ανάληψη Υπουργικών καθηκόντων αποτελούσε μια επιβεβλημένη αλλά, το σημαντικότερο και μια ασφαλή επιλογή.

Και πάλι δε διέψευσε τις προσδοκίες μου. Παρά το σύντομο της παρουσίας του στο Υπουργείο Μεταφορών και εν συνεχεία στο Υπουργείο Άμυνας άφησε έργο και όραμα.

Εκείνο που δεν μπορώ να παραλείψω, είναι πως ποτέ δεν επιστράτευσε την κολακεία για να ανελιχθεί, ποτέ δεν παρασύρθηκε από την χαρισματική ευγλωττία, που τον διέκρινε, στον λαϊκισμό. Ήταν ο πολιτικός του μέτρου και της αλήθειας. Ουδέποτε επιζήτησε την αντιπαράθεση και τον οξύ πολιτικό λόγο για να αποκτήσει λαϊκό έρεισμα.

Ο Τάσος Μητσόπουλος ήταν το πρότυπο πολιτικού που όσο ο χρόνος περνά τόσο η απουσία του θα γίνεται εντονότερη.

Αννίτα Δημητρίου

*Πρόεδρος Βουλής των Αντιπροσώπων,
Πρόεδρος Δημοκρατικού Συναγερμού*

Πρόλαβε να ανεβάσει τον πήχη ψηλά

«Ας μετρήσουμε την προσφορά μας στην πατρίδα όχι από την ένταση των συνθημάτων που εκστομίζουμε και από την οξύτητα των προσωπικών επιθέσεων που εξαπολύουμε για να μειώσουμε τους πολιτικούς μας αντιπάλους. Αλλά από την ευθυκρισία, το ήθος και την ποιότητα του πολιτικού πολιτισμού που διαμορφώνουμε καθημερινά και από την καθαρότητα και τη νηφαλιότητα των πολιτικών επιχειρημάτων που καταθέτουμε».

Σε αυτές τις λίγες μα τόσο συμπυκνωμένες σε ουσία γραμμές, συνοψίζεται το απροσμέτρητο πολιτικό βάθος και ήθος του Τάσου Μητσόπουλου, αλλά και η πολύτιμη κληρονομιά που άφησε πίσω του. Ιδιαίτερα στην εποχή μας, όπου η τοξικότητα διαχέεται με απίστευτη ορμή και διαβρώνει στο πέρασμα της και ο πολιτικός πολιτισμός βυθίζεται στα λασπόνερα της παραπληροφόρησης και του ψηφιακού κανιβαλισμού, της υπονόμευσης και των χτυπημάτων κάτω από τη μέση.

Ο αγαπημένος μας Τάσος, που έφυγε τόσο απροσδόκητα νωρίς, μα πρόλαβε να ανεβάσει τον πήχη τόσο υπέρμετρα ψηλά στον πολιτικό βίο και διάλογο, θα αποτελεί πάντα πηγή έμπνευσης για όλους και όλες μας, αφήνοντας το σημάδι του ανεξίτηλο στα πολιτικά δρώμενα του τόπου, δια του παραδείγματος. Με τον τρόπο που ο ίδιος πολιτεύτηκε και πορεύτηκε στη ζωή του. Δεν είναι τυχαίο που αγαπήθηκε και γνώρισε αποδοχή από όλο τον κόσμο, εκτιμήθηκε από συναγωνιστές και αντιπάλους, ανεξαρτήτως πολιτικής αποχρώσεως. Η ανθρωπιά του, η ευθυκρισία, η απλότητα και η μετριοπάθεια του, σε συνδυασμό με την οξεία πολιτική

του αντίληψη έδεναν, απόλυτα αρμονικά, δημιουργώντας ένα σπάνιο κράμα ποιότητας χαρακτήρα.

Μέσα από τη σύγχρονη και διεισδυτική ματιά του έμοιαζε να ακτινογραφεί την πολυπλοκότητα και τις προκλήσεις των καιρών, κατανοώντας παράλληλα με μια ξεχωριστή ευαισθησία τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις ελπίδες της κοινωνίας. Ανιχνεύοντας τα υπόγεια ρεύματα, τις διεθνείς γεωπολιτικές, οικονομικές τάσεις και στρατηγικές, προσδιορίζοντας τις αιτίες και συνέπειες των διεθνών εξελίξεων στο εγχώριο πολιτικό σκηνικό και αναγνωρίζοντας προοπτικές και δυναμικές είχε την ικανότητα να διαβλέπει και να οραματίζεται τη μετουσίωση τους σε βιώσιμες πολιτικές, βάζοντας το κοινό καλό πάνω από τα μικροκομματικά συμφέροντα, με σκοπό την ενίσχυση της δημοκρατίας και της κοινωνικής συνοχής.

Ο Τάσος Μητσόπουλος ήξερε πώς ακριβώς ν' αναδεικνύει την ηθική διάσταση στην πολιτική, με αβρότητα μακριά από σκοπιμότητες, μέσα από αρχές και ιδανικά, επενδύοντας στην προστιθέμενη αξία της διαφάνειας, της αφοσίωσης, του καθήκοντος και της ευθύνης. Άφησε πίσω του μια νέα πνοή, μετενσαρκώνοντας το πολιτικό πρότυπο, το οποίο, ναι, θα μπορούσε να αποκαταστήσει την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη των πολιτών στους πολιτικούς και στην πολιτική.

Δέκα χρόνια χωρίς τον Τάσο, κι όμως μας συντροφεύει μέσα από τη σφαιρική, σύγχρονη και διαυγή αντίληψη του, όπως ο ίδιος την αποκρυστάλλωσε με παλμό και ζωντάνια στα άρθρα και τις ομιλίες του. Αυτή λοιπόν η έκδοση - φόρος τιμής, όπου συγκεντρώνει 50 δικά του κείμενα, αποτελεί αναμφίβολα ένα πολύτιμο εγχειρίδιο πολιτικής σκέψης, ήθους και συμπεριφοράς. Με τη ματιά ενός σπάνιου ανθρώπου που μπορούσε να δει έξω από τα στενά όρια της μικροπολιτικής και του μικρόκοσμου μας.

Κωστής Χατζηδάκης

Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της Ελλάδας

Υπήρξε παράδειγμα προς μίμηση

Είναι ιδιαίτερη η τιμή να προλογίζω αυτό το βιβλίο, μια προσπάθεια του Ινστιτούτου «Γλαύκος Κληρίδης» προκειμένου να συγκεντρωθούν πολιτικά κείμενα, άρθρα και ιδέες του αείμνηστου Τάσου Μητσόπουλου. Ενός ανθρώπου που έφυγε τόσο πρόωρα από την ζωή πριν από 10 χρόνια και που είχα την τύχη να είμαι φίλος του για πάνω από 30 χρόνια. Ενός ξεχωριστού ανθρώπου και συνοδοιπόρου των ιδεών που το αποτύπωμα του μένει αναλλοίωτο στο πέρασμα του χρόνου σε όσους τον γνώρισαν, τόσο στην αγαπημένη του Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.

Η προσωπική αναφορά στον Τάσο είναι μονόδρομος για εμένα. Μόνο έτσι μπορώ να περιγράψω τα σπάνια στοιχεία του χαρακτήρα του αλλά και την σπουδαία παρακαταθήκη που άφησε πίσω του, πολύτιμη κληρονομιά για όσους τον γνώρισαν, για τους φίλους, την οικογένεια και την πατρίδα του.

Συναντήθηκα με τον Τάσο για πρώτη φορά στη Νομική Αθηνών το 1983. Από τις πρώτες κιόλας ημέρες της φοίτησης μας ήλθαμε σε επαφή και η σχέση μας κατέληξε σύντομα σε μια σχέση βαθιάς φιλίας, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και αδιατάρακτης συνέχειας.

Συμπορευθήκαμε πολιτικά μέσα και έξω από το Πανεπιστήμιο για αρκετό διάστημα. Η κοινότητα αξιών μας υπήρξε από την αρχή ευδιάκριτη. Η πίστη στην πρόοδο μέσα από ένα δρόμο ευρωπαϊκό αλλά και η αγάπη για την πατρίδα, υπήρξε κάτι που μας ένωνε από τα φοιτητικά συμβούλια της Νομικής μέχρι τα συλλογικά όργανα της ΔΑΠ και της ΟΝΝΕΔ.

Όμως εκείνο που έχει σημασία είναι ότι η εκκίνηση της φιλίας μας δεν στηριζόταν πάνω στην πολιτική. Η πολιτική υπήρξε δευτερεύον

στοιχείο μπροστά σε όλα τα άλλα που μας συνέδεαν. Και όσο περνούσαν τα χρόνια, τόσο περισσότερο ξεπρόβαλλαν μπροστά μου τα σπάνια χαρακτηριστικά του Τάσου. Τα χαρακτηριστικά εκείνα του ανθρώπου που μπορείς να τον εμπιστευθείς και να στηριχτείς πάνω του. Του αγνού πατριώτη, του μετριοπαθούς πολιτικού νου, της έντιμης και χαρισματικής προσωπικότητας με την αίσθηση του καθήκοντος να την διακρίνει.

Ο Τάσος υπήρξε Διευθυντής του γραφείου μου στην Αθήνα τα δυο πρώτα χρόνια της θητείας μου στην Ευρωβουλή. Εκεί φάνηκε μπροστά μου περισσότερο από ποτέ ότι, εκτός από ένας πολύτιμος συνεργάτης και εξαίρετος άνθρωπος αποτελεί και μια λαμπρή, φερέγγυα και πολλά υποσχόμενη πολιτική προσωπικότητα για την Κύπρο.

Και τότε ήταν που πήρε μια απόφαση ζωής. Αποφάσισε να επιστρέψει στην Κύπρο και να εμπλακεί στην πολιτική ζωή του τόπου. Και όπως αποδεικνύεται από τα γεγονότα, η απόφαση του αυτή υπήρξε καθοριστική όχι μόνο για τον ίδιο και την οικογένεια του αλλά και για την ίδια την Μεγαλόνησο.

Η πολιτική και προσωπική του ακεραιότητα υπήρξε παράδειγμα προς μίμηση και αξιοζήλευτη από όλους. Δεν κατηγορήθηκε ποτέ προσωπικά από κανέναν πολιτικό του αντίπαλο. Δεν τον μέμφθηκε κανείς σε επίπεδο προθέσεων. Δεν βρέθηκε ποτέ κανένας να του θίξει την αξιοπρέπεια και να αμφισβητήσει την άδολη αγάπη του για την πατρίδα.

Εκείνο που με συγκινούσε κάθε φορά ήταν ο τρόπος με τον οποίο μιλούσε για τον Ελλάδα και την Κύπρο. Έβλεπε τις δυο χώρες ως ένα όλον. Χωρίς εθνικισμούς και πατριδοκαπηλίες Η προστασία των συμφερόντων του Ελληνισμού υπήρξε για αυτόν τον απόλυτο ζητούμενο. Δεν υπήρχαν για αυτόν διαχωριστικές γραμμές. Πίστευε στο Έθνος και αυτό υπηρετούσε. Εργαζόμενος ακατάπαυστα για την ευρωπαϊκή προοπτική της Μεγαλονήσου, που θα αποτελούσε εχέγγυο ασφάλειας και προόδου των συμπολιτών του.

Με τον ίδιο τρόπο αντιμετώπισε και το μεγάλο και δυστυχώς ακόμη άλυτο εθνικό ζήτημα της Κύπρου. Ο ίδιος δεν δίστασε να πει αυτό που πιστεύει ως το καλύτερο για το μέλλον της Μεγαλονήσου, ακόμη και όταν η πλειοψηφία της κοινής γνώμης βρισκόταν απέναντι στη δική

του θέση. Όλα τα παραπάνω τα αναγνώρισε η Λάρνακα που τον εξέλεξε βουλευτή. Τα αναγνώρισε ο ΔΗΣΥ με την ανάθεση ευαίσθητων κομματικών θέσεων. Τα αναγνώρισε η Κύπρος ολόκληρη, όταν ανέλαβε υψηλά κυβερνητικά καθήκοντα.

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας είναι μια πολύτιμη παρακαταθήκη. Είναι ο αποτυπωμένος σε χαρτί δημόσιος λόγος ενός πολιτικού που αποτελεί παράδειγμα έμπνευσης για τους νεότερους και αναστοχασμού για τους παλαιότερους. Και κάθε φορά που θα θέλουμε να θυμηθούμε κάτι από την πολιτική οξύνια και πατριωτική ανιδιοτέλεια του Τάσου Μητσόπουλου, θα ανατρέχουμε σε αυτό.

Τα ίδια ακριβώς θα έγραφα αν ο Τάσος σήμερα ζούσε. Μπορεί να πέρασαν 10 χρόνια από τον θάνατο του, μπορεί να έφυγε από την ζωή τόσο νωρίς και τόσο άδικα, όμως κατάφερε κάτι που εύχομαι για τον καθένα μας ξεχωριστά. Κατάφερε φίλοι και αντίπαλοι να λένε πάντα τον καλό τον λόγο για τον Τάσο και τον τρόπο που επέλεξε να ζει. Αυτή είναι η μεγαλύτερη κατάκτηση για τον ίδιο και η μεγαλύτερη κληρονομιά που αφήνει στην γυναίκα, στα παιδιά του και στην αγαπημένη του πατρίδα, την Κύπρο.

Ντόρα Μπακογιάννη

*Πρόεδρος Διαρκούς Κοινοβουλευτικής Επιτροπής
Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων,
πρώην Υπουργός Εξωτερικών, Ελληνικής Δημοκρατίας*

Λείπει απ' όλους μας

Ο Τάσος Μητσόπουλος, έφυγε πρόωρα και απρόσμενα από τη ζωή, πριν από δέκα χρόνια. Στο σύντομο πολιτικό του βίο, αποτέλεσε ένα φωτεινό παράδειγμα, που άφησε ισχυρό αποτύπωμα στην πολιτική της Κύπρου. Υπηρέτησε με ήθος, πίστη και αφοσίωση τις αρχές της ελευθερίας, της ανθρωπιάς, της ευρωπαϊκής προοπτικής. Έδωσε όραμα και πραγματικό περιεχόμενο, σε δύσκολες συγκυρίες, στην πατριωτική πολιτική.

Μαχόμενος για τις ιδέες του, εκφράζοντας μεστό πολιτικό λόγο και δρώντας με συνέπεια, διαμόρφωσε μια ξεχωριστή αρμονία ανάμεσα στη γνώση και τη σεμνότητα, τη σύνεση και την προοδευτικότητα, την αγάπη για την πατρίδα και την πρωτοπορία σε επιλογές και αποφάσεις για το μέλλον της Κύπρου.

Από τα νεανικά του χρόνια, στη νεολαία του ΔΗΣΥ, στα φοιτητικά έδρανα της Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών με την ΔΑΠ-ΝΔΦΚ, στα όργανα και τα διάφορα πολιτικά forum του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, ο Τάσος παθιαζόταν όποτε μιλούσε για την Κύπρο, την Ελλάδα, τον Ελληνισμό. Με τη φλόγα του πατριώτη υπερασπιζόταν με συγκίνηση και ενθουσιασμό τις εθνικές θέσεις, ταυτόχρονα όμως είχε τη δύναμη και την περίσκεψη να είναι απέναντι σ' όσους τρέφονται από το θέριεμα του εθνικιστικού παρασιτισμού και φανατισμού.

Ως εκπρόσωπος του Κυπριακού λαού, υπήρξε δυναμικός εκφραστής και υπερασπιστής της ρεαλιστικής σχολής στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής, και τη διαχείριση της εθνικής υπόθεσης της μεγαλονήσου. Συνειδητός ευρωπαϊστής, οπαδός της εξωστρέφειας για την Κύπρο στάθηκε απέναντι σε κάθε είδους λαϊκισμό και εθνικιστικό φανατισμό υπο-

στηρίζοντας την ενεργητική άσκηση της πολιτικής στα εθνικά θέματα. Διεκδίκησε την εμπιστοσύνη των συμπατριωτών του μιλώντας τη γλώσσα της αλήθειας, καθαρά και ανοικτά χωρίς υπεκφυγές.

Με όπλο τον ρεαλισμό και την διαλλακτικότητα που τον χαρακτήριζε, είχε το χάρισμα να απευθύνεται στους συμπατριώτες του με συναίσθημα αλλά και με στέρεα επιχειρήματα προτείνοντας νέους δρόμους για «να ξεπεράσουμε τη μοιρολατρία και δημιουργικά και ενωτικά για να διαμορφώσουμε τη θέση και τον ρόλο μας στον σύγχρονο κόσμο. Τα δεδομένα στην ευρύτερη περιοχή μας δημιουργούν προκλήσεις, ευκαιρίες και απειλές. Στο χέρι μας όμως, είναι να συνδιαμορφώσουμε, μαζί με την Ελλάδα, τις νέες γεωπολιτικές ισορροπίες στην ταραγμένη περιοχή μας. Να τολμήσουμε ξεπερνώντας αναχρονιστικά στερεότυπα και παρωχημένες αναστολές, απαλλαγμένοι από σύνδρομα μικρομεγαλισμού, να ασκήσουμε τον γεωπολιτικό μας ρόλο οικοδομώντας νέες συμμαχίες.»

Προέτασε ένα στρατηγικό όραμα για το μέλλον της Κύπρου που στηριζόταν στην αξιοποίηση της θέσης της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον περιφερειακό της ρόλο. Υποστήριζε με κάθε ευκαιρία την πρωτοπορία στην άσκηση της πολιτικής υποστηρίζοντας ότι «όσο η Κύπρος δεν ασκεί αυτό τον ρόλο δυναμικά σε έναν κόσμο που αναδιατάσσεται ραγδαία, τόσο η Άγκυρα θα καλύπτει, παρά τις εσωτερικές της αντιφάσεις, το όποιο κενό. Τώρα πρέπει να πάρουμε θέση ενεργά, σε αυτό το κρίσιμο μεταίχμιο, σε αυτή την εύθραυστη συνοριακή γραμμή μεταξύ δύο κόσμων. Πρέπει να σταματήσουμε να τρέφουμε ανταπάτες για τις επιλογές που βρίσκονται μπροστά μας. Τώρα πρέπει να κινηθούμε, τώρα που οι μεγάλες προκλήσεις αναζητούν λύσεις και απαντήσεις που διαμορφώνουν τον κόσμο του αύριο.»

Ως άνθρωπος και πολιτικός είχε τον χαρακτήρα και την αντοχή, να πηγαίνει με ειλικρίνεια και συνέπεια αντίθετα στα λαϊκίστικα ρεύματα που χάιδευαν τα αυτιά των συμπατριωτών του. Βάδισε το δρόμο της ευθύνης στην πολιτική, χωρίς να υπολογίζει το κόστος, χωρίς να συμβιβάζεται με συγκυριακά δημοφιλή συνθήματα..

Ο δημόσιος λόγος του όπως μπορούμε να τον προσεγγίσουμε τώρα, μέσα από τις ομιλίες και τα κείμενα του, εκφράζει την προσωπικότη-

τα του Τάσου. Άνθρωπος με ήθος, ιδιαίτερα συναισθηματικός. Ευγενής από τη φύση του, προσηνής και ευσεβής προς τους συμπολίτες τους. Ανοιχτόμυαλος και διαλλακτικός. Φιλελεύθερος και προοδευτικός. Ζεστός προς όλους και αγαπητός απ' όλους.

Ο Τάσος Μητσόπουλος ήταν ένας από τους ανθρώπους για τους οποίους μπορούμε να υποστηρίξουμε με απόλυτη βεβαιότητα ότι λείπει από την πολιτική ζωή της Κύπρου, λείπει απ' όλους μας, και ως πολιτικός και ως συναγωνιστής και ως φίλος.

Επίσκοπος Καρπασίας Χριστοφόρος

Η τελευταία ελπίδα της πνευματικής και πολιτικής ζωής του τόπου μας

Όταν ανακοινώθηκε η κοίμηση του αγαπητού μας Υπουργού Άμυνας Τάσου Μητσόπουλου, σκέφτηκα ότι χάσαμε την τελευταία ελπίδα της πολιτικής-κοινωνικής μας ζωής. Την ελπίδα να μαζέψουμε όσα οι ίδιοι καταστρέψαμε μέσα από τον ανελέητο συλισμό της πνευματικής και γιατί όχι της υλικής μας κληρονομιάς. Κληρονομιά θεωρείται αυτό το οποίο παραλάβαμε από τους προγόνους μας, αυτό που καλούμαστε να διατηρήσουμε, διαφυλάξουμε, αυξήσουμε και να το παραδώσουμε στους απογόνους μας, τη νέα γενιά.

Την ημέρα όμως της εξοδίου Ακολουθίας του αναθεώρησα την αρχική μου σκέψη και είπα ότι δεν χάσαμε την τελευταία μας ελπίδα, αλλά ότι ο Τάσος Μητσόπουλος είναι η τελευταία μας ελπίδα για την πολιτική, πνευματική και εθνική αναμόρφωση του λαού μας.

Αυτό το οποίο βλέπαμε, ακούγαμε, αισθανόμασταν, βιώναμε μέσα από την παρουσία και την προσωπικότητα του Τάσου και το σιγοφιθυρίζαμε μεταξύ μας, ότι τέτοιους ανθρώπους χρειάζεται ο τόπος μας για να ανορθωθεί ηθικά, πνευματικά, εθνικά, τώρα το βροντοφωνάζουμε και το διαλαλούμε σε όλους τους τόνους, τα μήκη και τα πλάτη! Όλοι συνειδητοποιήσαμε ποιες είναι οι πραγματικές αξίες, που μένουν στον αιώνα και αναδεικνύουν ένα άνθρωπο προσωπικότητα μέσα στην κοινωνία.

Τότε, πριν την κοίμηση του, είχαμε μια δικαιολογία να ζούμε και να πορευόμαστε διαφορετικά απ' ότι ο Τάσος, γιατί η διαπίστωση μας γινόταν υπόκρυφα. Το λέγαμε, το αισθανόμασταν, αλλά ήταν τόσο ισχνή η φωνή μας, που ούτε εμείς οι ίδιοι δεν την ακούγαμε. Βλέπαμε το ήθος, την ταπεινότητα, την αξιοπρέπεια, την καθαρότητα του πνεύματος και του προσώπου του, την ανεπιτήδευτη πίστη του στον Θεό, και του ανα-

γνωρίσαμε την ανωτερότητα σε όλα. Όμως ένας υπόκωφος φόβος, μήπως μας θεωρήσουν αναχρονιστικούς (βλέπε καθυστερημένους), μας έκανε να ζηλεύουμε μεν την προσωπικότητα του Τάσου, αλλά να την αρνούμαστε στην πράξη ζημιώνοντας και τους εαυτούς μας και το λαό τούτου του ταλαιπωρημένου τόπου.

Τώρα, όμως, το είπαμε, το ομολογήσαμε, το διακηρύξαμε, το κάναμε φανερό σε όλους ότι η πορεία της ζωής του Τάσου είναι αυτή που οδηγεί στην αυθεντικότητα, στη γνησιότητα, στην αρετή, την αγιότητα του βίου. Δεν έχουμε καμία δικαιολογία τώρα να μην αγωνιζόμαστε όπως αγωνιζόταν εκείνος. Δεν μπορούμε να αφήσουμε τον λαό της Πατρίδας μας χωρίς ελπίδα και προοπτική. Δεν μπορούμε αντί την αρετή να προβάλλουμε τα πάθη μας και τις αρρωστημένες φιλοδοξίες μας. Γιατί ο Τάσος τα κατάφερε και ήταν ο Πνευματικός και ολοκληρωμένος άνθρωπος; Μήπως δεν έζησε και αυτός στην εποχή μας, μέσα στις ίδιες συνθήκες, τους πειρασμούς και προκλήσεις που έχουμε και εμείς οι ίδιοι; Δεν έφερε την ίδια ανθρώπινη φύση με τη δική μας, που ρέπει προς το εμπάθές και ευπαθές; Γιατί εκείνος τα κατάφερε και εμείς όχι;

Ένας εκ των πολιτικών σε δηλώσεις του είπε ότι ο Τάσος ήταν και είναι το πρότυπο στην πολιτική του ζωή και σταδιοδρομία. Αυτό από μόνο του, όμως, δεν είναι ικανό να μας αναδείξει υγιείς προσωπικότητες και άνδρες με ανάστημα, που θα αποτελούμε την ελπίδα της Πατρίδας και του λαού μας. Για να είναι πρότυπο ο Τάσος για μας, στην πράξη, πρέπει να καλλιεργούμε συνεχώς τον εαυτό μας, όπως τον καλλιεργούσε και εκείνος. Μελετούσε, προσευχόταν, εκκλησιαζόταν, μετείχε στη Μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας συνειδητά, είχε νήψη (προσοχή) στον εαυτό του, δεν εκτίθετο σε πειρασμούς και τρόπους ζωής, που αλλοιώνουν την ψυχική κατάσταση του ανθρώπου και τον καθιστούν εμπάθη, ανώριμο. Ο Τάσος γνώριζε εκ πείρας ότι η κατά κεφαλή πνευματική καλλιέργεια του ανθρώπου είναι ασυγκρίτως ανώτερη από το κατά κεφαλή εισόδημα του. Γι αυτό και έγραφε σε ένα άρθρο του στον Τύπο με τίτλο, «η πορεία μας προς την Ανάσταση»: *«Εισήλθαμε και φέτος στην περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Με φανφάρες, γιορτές και φωνές που συνόδευσαν την προηγηθείσα περίοδο της Απόκριω. Χωρίς τη σε-*

μνότητα και συστολή του Κυρίου που καίτοι βασιλεύς εισήλθε στην αγία πόλη «επί πώλου όνου». Τα βήματα μας, έστω κι έτσι, έχουν αρχίσει νοερά να κινούνται στα χνάρια του Ιησού και η πορεία, μας οδηγεί μέσα από μια σειρά ανεπανάληπτων πνευματικών διεργασιών και προσωπικών εμπειριών στην κορύφωση.

Για τους πολλούς, ίσως τα όσα γράφονται για την περίοδο ετούτη να ηχούν κοινότυπα και τετριμμένα. Δεν είναι όμως. Γιατί κάθε χρονιά, η περίοδος αυτή είναι εντελώς διαφορετική. Έχει μια ασύλληπτη μοναδικότητα την οποία καλούμαστε να ρουφήξουμε σταλιά-σταλιά. Η πνευματική και μυστηριακή μέθεξη της οποίας γινόμαστε κοινωνοί όσες και όσοι τουλάχιστον επιχειρούμε να διαρρήξουμε το φαύλο κύκλο της καθημερινότητας και της μικροπρέπειας που μας κρατά καθηλωμένους στην πνευματική υστέρηση και ανέχεια, είναι ανεπανάληπτη.... Αυτήν ακριβώς την περίοδο, αν πραγματικά και γνήσια επιθυμούμε να γίνουμε συμμετοχοί και συγκοινωνοί αυτής της μοναδικής εμπειρίας, της μετάβασης δηλαδή από το φθαρτό στο άφθαρτο και να μην μείνουμε «εκτός νυμφώνος» τότε θα πρέπει, χωρίς καθυστέρηση και δισταγμό, να επιλέξουμε την οδό της απόλυτης συντριβής και ταπεινώσης. Της εσωτερικής πνευματικής κάθαρσης. Της αποκήρυξης του «εγώ». Να νίψουμε τα ανομήματά μας με πόνο και σπαραγμό ψυχής. Να δηλώσουμε εθελουσίως έτοιμοι για θυσία. Να προσφέρουμε την ψυχή μας αντίδωρο στο Θεό για το δώρο της ψυχής που μας προσφέρει. Να απλώσουμε θαρρετά το χέρι μας στον Κύριο και να αρπάξουμε το δικό Του καθώς Αυτός συντρίβει το θάνατο και διαβαίνει το κατώφλι της αιώνιας ζωής.

Ας προσπαθήσουμε αυτές τις μέρες να οραματιστούμε. Ας γίνουμε όλοι μας λίγο ονειροπόλοι. Ας πιστεύσουμε ξανά στο θαύμα. Ας ανοίξουμε διάπλατα τα μάτια της ψυχής μας. Ας εισέλθουμε για λίγο στη σφαίρα του μυστηρίου. Ας συγχωρέσουμε για να συγχωρηθούμε. Ας αποθέσουμε με άκρα ταπεινώση την ύπαρξή μας στο έλεος Εκείνου.

Ας σφραγίσουμε τον πειρασμό της ματαιοδοξίας, της κενοδοξίας και της κοσμικότητας. Ας ατενίσουμε ψηλά και μπροστά. Ας γευτούμε λίγο από το εκούσιο πάθος και τη συγκλονιστική θυσία. Ας θωρακισθούμε με πανίσχυρη πνευματική αρματωσιά. Ας πορευθούμε ευθυδρόμως την

οδό του προσωπικού μας μαρτυρίου με ήθος και γενναιότητα. Με το κεφάλι ψηλά. Και ας προετοιμάσουμε επιμελώς τους εαυτούς μας για το δικό μας πάθος, για τη δική μας έξοδο από τον κόσμο της φθοράς. Για τη δική μας τελική αποκάλυψη «ενώπιον του φοβερού βήματος του Χριστού». Γένοιτο.»

Ο μακαριστός Τάσος είχε εμπειρικά νοήσει (κατανοήσει) αυτό που γράφει ο Μαθητής της Αγάπης, ο Ευαγγελιστής Ιωάννης ότι, « ο κόσμος και οι επιθυμίες του παράγουν (φεύγουν, έχουν ημερομηνία λήξεως θα λέγαμε εμείς σήμερα) ο δε ποιών το θέλημα του Θεού μένει εις τον αιώνα (γίνεται ενάρτετος, αξιοπρεπείς, ηθικός, προσωπικότητα) και αναδεικνύεται μέσα στον κόσμο με προοπτική την αιωνιότητα.

Για να μην είναι ο λόγος μας υποκριτικός, όταν επαινούμε και διακηρύττουμε την πνευματική κατάσταση ενός ανδρός, όπως ήταν ο Τάσος Μητσόπουλος, πρέπει να έχουμε και εμείς την ίδια διάθεση και θέληση να αγωνιστούμε, να προσπαθήσουμε να καλλιεργηθούμε πνευματικά και να τον μιμηθούμε. Διαφορετικά κινδυνεύουμε να απαξιώσουμε (εκκλησιαστικά, πολιτικά, κοινωνικά) και πάλιν κάθε θεσμό έναντι των ανθρώπων, που μας ακούνε να κάνουμε διαπιστώσεις και διακηρύξεις ορθές και στη συνέχεια να πορευόμαστε λανθασμένα. Το χειρότερο, στερώντας το λαό μας την ελπίδα...

Αιώνια σου μνήμη αγαπητέ μας Τάσο... ίσως η τελευταία μας ελπίδα να γίνουμε η ελπίδα για την πολύ βασανισμένη Πατρίδα μας!!!

Klaus Welle

*πρώην Γ.Γ. Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος,
πρώην Γ.Γ. Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου*

Αδύνατον να λησμονήσει κανείς τον Τάσο

Πρώτη εντύπωση: χαρισματική προσωπικότητα, προσηνής, στοχαστικός και πάντα άψογα ντυμένος, με λουστραρισμένα παπούτσια, καλοκτενισμένος. Πίσω απ' αυτή την εκλεπτυσμένη εμφάνιση, ένα ζωηρό μυαλό, γεμάτο δημιουργικότητα και γνώση. Έτοιμος για τον πολιτικό στίβο, σοβαρός και αφοσιωμένος.

Ένας ευγενής άνδρας, ένας κύριος.

Δεν υπήρχε περίπτωση να μην κατανοήσει κανείς το Κυπριακό πρόβλημα, τις ανησυχίες της Ελλάδας για την ασφάλειά της ή τις ευρύτερες προκλήσεις στη Μεσόγειο. Οι ηγεσίες των νεαρών Χριστιανοδημοκρατών και των Συντηρητικών απ' όλη την Ευρώπη συγκεντρώθηκαν από τη *Δημοκρατική Κοινότητα Νέων της Ευρώπης (DEMYC)* στην Αθήνα, την Πάτμο και τη Λευκωσία και έφυγαν με μια ξεκάθαρη εικόνα των πραγμάτων, που θα διαρκούσε για ολόκληρο τον πολιτικό τους βίο.

Για μένα, που μόλις είχα ενταχθεί στη διεθνή κίνηση νεολαίας εκείνη την κρίσιμη χρονιά του 1989, δεν ήταν πάντα εύκολο να καταλάβω ποιος ήταν Έλληνας, ποιος Κύπριος, ποιος ανήκε στην ΟΝΝΕΔ και ποιος στη ΝΕΔΗΣΥ. Ήταν όπως οι Βρετανοί, οι Αμερικανοί, οι Καναδοί, οι Αυστραλοί και οι Νεοζηλανδοί, που έχουν την αγγλόσφαιρά τους μέσα στην οποία δημιουργούνται δεσμοί και πολιτικές πραγματικότητες.

Ο Τάσος ήταν αρχικά Γενικός Γραμματέας και έπειτα Αναπληρωτής Πρόεδρος κατά τη δική μου θητεία μου στη θέση του Προέδρου. Τελούσαμε όλοι υπό την καθοδήγηση των εξαιρετικά ικανών Αυστριακών, του Alexis Wintoniak και του Arthur Winkler-Hermaden. Ο πρώτος θα γινόταν Εκτελεστικός Γραμματέας της Ένωσης Ευρωπαίων Δημοκρατών και Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας του Αυστριακού Κοινοβουλίου,

και ο δεύτερος Πρέσβης της χώρας του. Καλοί γνώστες του κόσμου των Αψβούργων, που έκανε ανοίγματα προς τη Δύση μετά από δεκαετίες κομμουνιστικής δικτατορίας. Μας επέτρεψαν να βρεθούμε στο κατάλληλο σημείο την πλέον κατάλληλη στιγμή σε εκείνα τα κρίσιμα χρόνια.

Η ενασχόλησή μας με την πολιτική από νεαρή ηλικία μάς επέτρεψε, όταν χρειάστηκε, να αναλάβουμε την ευθύνη χωρίς δισταγμό. Είχαμε ήδη σκεφτεί τα πράγματα εκ των προτέρων. Ο Τάσος στο κόμμα του, στη Βουλή των Αντιπροσώπων και ως Υπουργός Συγκοινωνιών και Άμυνας, εγώ ως Γενικός Γραμματέας του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπός του και τέλος Γενικός Γραμματέας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι νεαροί Σουηδοί στην ομάδα μας, Fredrik Reinfeldt και Ulf Kristersson, έγιναν και οι δύο Πρωθυπουργοί στη χώρα τους, η οποία κατάφερε να ενταχθεί και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ.

Ήταν ωραίοι καιροί.

Οι φίλοι του θα θυμούνται για πάντα τον Τάσο.

Έζησε τη ζωή του σαν κούρσα ταχύτητας.

Η φλόγα του έκαιγε δυνατά αλλά έσβησε νωρίς.

Πιο ώριμος από την ηλικία του.

Αδύνατον να λησμονήσει κανείς τον Τάσο.

**Χαρά Μητσοπούλου, Άρης Μητσόπουλος,
Εύα Μητσοπούλου**

Για τον Τάσο

«Με αυτή όμως τη λογική, της δικαιολόγησης των αδικαιολόγητων, ένα πράγμα είναι βέβαιο. Θα βαυκαλιζόμαστε ότι αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα ενώ αυτό θα παίρνει διαστάσεις. Θα βρίσκουμε κάθε φορά τα εξιλαστήρια θύματα για να φορτώνουμε τις συλλογικές μας ευθύνες. Θα διευρύνουμε το χάσμα αξιοπιστίας μεταξύ πολιτών και πολιτικής. Και όλα αυτά την ώρα που τα φαινόμενα κοινωνικής αποσύνθεσης και εκφυλισμού θα μας προκαλούν δυσάρεστες εκπλήξεις τις οποίες εκ των υστέρων με ιερή αγανάκτηση θα αποδοκιμάζουμε αλλά και με περισσή σοβαροφάνεια και επιστημονική εμβρίθεια θα επιχειρούμε να ερμηνεύσουμε. Να το χαιρόμαστε λοιπόν το σύστημα που ασχολείται με τα επιφαινόμενα και όχι με την ουσία. Διακηρύσσουμε παράλληλα ότι η Δημοκρατία δεν είναι θέσφατο. Ούτε μπορεί να θεωρείται δεδομένη και κεκτημένη. Εκτίθεται διαρκώς σε κινδύνους και απειλές. Υποβάλλεται σε καθημερινές δοκιμασίες όπως αποδεικνύει και η άνοδος των ακραίων, εξτρεμιστικών κινημάτων στο χώρο της Ευρώπης. Είναι ένα διακύβευμα, ένα μεγάλο στοίχημα που συνεχώς κερδίζεται με θυσίες, με αγώνες, με λαϊκή επαγρύπνηση».

Τάσος Μητσόπουλος

Η απώλεια που νιώθουμε όλοι μας, δέκα χρόνια μετά τον χαμό του ανθρώπου μας, είναι τεράστια και συνεχώς μεγαλώνει. Μεγαλώνει διότι εκτός της προσωπικής του απουσίας, απουσιάζει η σκέψη του και το στίγμα του. Κοινωνικό, πολιτικό, ανθρώπινο, ευρωπαϊκό.

Ο Τάσος πίστευε πολύ στον άνθρωπο. Στις δυνατότητές του. Μέσα από την συμμετοχή μας στην Ενωμένη Ευρώπη, έβλεπε, και έκανε και εμάς να δούμε, με το δικό του οξύ και συνάμα γεμάτο αγάπη βλέμμα, τις

δυνατότητες που έχουμε να δημιουργήσουμε έναν άλλο κόσμο, πιο ισχυρό, πιο στοργικό, πιο δίκαιο.

Ήταν ανήσυχος για τις δυνάμεις της εσωστρέφειας και του απομονωτικού λαϊκισμού. Αυτές ήταν για τον Τάσο πάντα ο εχθρός. Με προσωπικό κόστος, δεν έπεσε ποτέ σε αυτήν την παγίδα. Η ακεραιότητά του δεν του επέτρεπε ποτέ να πέσει στην εύκολη παγίδα του αποπροσανατολισμού.

Η βαθιά του γνώση του επέτρεπε πάντα να είναι ανοιχτόμυαλος και πράος με τις διαφορετικές απόψεις. Πίστευε πάντα ότι η λύση και η ευημερία βρίσκεται στην σύνθεση και όχι στους αποκλεισμούς. Τον φόβο για το διαφορετικό τον μετέτρεπε σε αγκάλισμα των νέων ιδεών.

Πολλές φορές αναρωτιόμαστε, ποια θα ήταν η αντίδραση του Τάσου την κρίσιμη αυτή εποχή που διανύει η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία απειλείται με απραξία, παράλυση ακόμα και με κατάρρευση. Ωστόσο, το όραμά του για την Ευρώπη είναι πιο επίκαιρο από ποτέ.

Αλλά και ποιες θα ήταν οι σκέψεις του για την Κύπρο;

Τις σημερινές προκλήσεις και αναζητήσεις θα τις έβλεπε σαν ευκαιρίες προκειμένου να αναδείξουμε την απαραίτητη πολιτική βούληση και αποφασιστικότητα. Τώρα είναι η ώρα να αποδείξουμε την πίστη μας σε μια σύγχρονη, ισχυρή και δημοκρατική Ευρώπη στην υπηρεσία του πολίτη. Το δίλημμα που βρίσκεται μπροστά μας είναι απλό. Ή θα τολμήσουμε ή θα αποτύχουμε.

Ο Πλάτων είχε πει: «Ο άνθρωπος γεννιέται δούλος κι απελευθερώνεται διά της παιδείας». Για τον Τάσο ο άνθρωπος, ο ολοκληρωμένος άνθρωπος, είναι η παιδεία του, όταν αυτή παραμένει άσκηση αρετής και ανθρωποπλαστικό ιδανικό. Πίστευε ότι η ζωή χωρίς αξίες δεν έχει αξία, και με αυτές πορεύτηκε στη σύντομη αλλά γεμάτη ζωή του.

Ο Τάσος Μητσόπουλος ήταν οραματιστής, αλλά δεν έχανε ποτέ τον ρεαλισμό του. Αναγνώριζε τις σημαντικές ιστορικές ευκαιρίες. Αναγνώριζε πως αυτές παρουσιάζονται πολύ σπάνια και το περιθώριο για την εκμετάλλευσή τους είναι μικρό. Θεωρούσε ότι αν δεν τις αναγνωρίσεις και αν δεν τις σηματοδοτήσεις με την δέουσα προσοχή, χάνονται.

Η παρακαταθήκη που μας άφησε είναι σαφής. Η υπεράσπιση των κοινών μας αξιών, ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην αρχή

του κράτους δικαίου, στη δημοκρατία. Η συμβολή όλων, ως μονάδων και ως συνόλου, στην προστασία και τη διαφύλαξη της παγκόσμιας ειρήνης και της ασφάλειας.

Συμπερασματικά, να φτάνουμε πάντα ψηλά όσο απαιτούν οι περιστάσεις. Προσωπικά, κοινωνικά, πολιτικά.

Να μην παραιτούμαστε ποτέ.

Να είμαστε πάντοτε οι καλύτεροι εαυτοί μας με αίσθημα ευθύνης, καθήκοντος και προσφοράς στο συνάνθρωπο.